

tat, preek 1-16].¹⁴⁾

f. 117r-118r: Proloog (*Hier beghint dat prologus sanctus bernardus opden psalm Qui habitat*). Inc. Broeders ic aensie uwen aerbeyt niet sonder groet mededoeghen der begheerten Ic dencke oec wat troest ic v mocht doen.

f. 118r-193v: De preken (*Dat ieerste sermoen super qui habitat*). Inc. Die woent in der hulpen des alre ouersten die sal rusten in der bescherminghen gods des hemels. wie hi es die daer woent in der godlijker hulpen.

Lit.: SHERWOOD-SMITH - STOOP 2003, p. 348-349.

Herkomst: Het handschrift stamt uit Jericho (Brussel, Reguliere kanunnikessen van de H. Augustinus): op de rectozijde van het schutblad voorin de codex staat een laatmiddeleeuws eigendomsmerk ("Dit boec hoert toe den cloester van Iherico") en bovendien spreekt de rubriek van f. 110r van "onsen cloester te Iherico".

Geschiedenis: Het handschrift zal in Jericho gebleven zijn tot de opheffing van het klooster door Jozef II in 1783, vervolgens in de lokalen van het Comité de la Caisse de Religion zijn terecht gekomen en daar in 1794 door de Franse commissarissen in beslag zijn genomen. Op f. 1r en 193v vindt men het rode stempel van de Bibliothèque Nationale te Parijs (uitgekrabd en overgestempeld met KB-stempels). De geroofde handschriften werden in 1815 aan België teruggegeven; in de lijst *Manuscrits déposés dans le premier Cabinet, et qui ont été restitués par la France* (hs. 21589-90, f. 26r-59v), uit 1826, is deze codex nr. 727.

Literatuur: VAN DEN GHEYN 1901-1948, 3, p. 475, nr. 2419; PRIMS 1932b, p. 244-245; STOKER-VERBEL 1997, I, p. 102, 111, 162 en 230, II, nr. 217; SHERWOOD-SMITH - STOOP 2003, p. 348.

3093-95 Ekbert van Schönau, *Sermo de vita et passione Jesu Christi*; Pseudo-Augustinus, *Manuale*; Pseudo-Bernardus, *Meditationes piissimae de cognitione humanae conditionis*; Pseudo-Hadewijch, Mengeldichten; andere teksten

Perkament; 1 + 188 bl.; 10x7,5 cm.; 1 kol.; twee handen (f. 1r-36v, f. 37r-186v), beide littera textualis; eind 14de eeuw.

Inhoud¹⁵⁾

F. 1r-36v: *De gaert der minnen dien maecte de ertsche bisscop ancelmus* [= Ekbert van Schönau (pseudo-Bernardus van Clairvaux), *Sermo de vita et pas-*

¹⁴⁾ Psalm 90. Men vindt de Latijnse tekst in MIGNE, *P.L.* 183, k. 185-249, en in LECLERCQ-ROCHAIS 1966, p. 383-485.

¹⁵⁾ Op f. 188r is er een inhoudsoverzicht van een vijftiende-eeuwse hand: "In desen boecksken staen / Die gaert der minnen Ancelmi / Sente Augustijns hantboec / Sente bernards ghedachten / Ende noch andere dinghen".

sione Jesu Christi (Stimulus amoris, pseudo-Anselmus, Meditatio de humanitate Christi), vertaling van Vranke Callaert].¹⁶⁾ Inc. Wij die kerstijn sijn selen met godleken dienste eren ihesum van nazareth die van den ioden onsculdechlec verordeelt was.

Lit.: DE VOOYS 1903, p. 143; DESCHAMPS 1952, p. 22; RUH 1956, p. 161-163; DE BRUIN 1967-1968, p. 50 en 58; COUN 1979, p. 4-5, 9-10, 13; COUN 1985, p. 518; COUN 1995b, p. 34-40; COUN 1995c; SHERWOOD-SMITH - STOOP 2003, p. 362.

- F. 37r-98v: *Sente augustijns waerde van den scouwene ons heren ihesus kersts ofte vanden waerde gods dat men den gods sone heeten mach* [= Pseudo-Augustinus, *Manuale*, cap. 1-25, en Pseudo-Bernardus, *Tractatus de interiori domo seu de consciencia aedificanda*, cap. 38-41].¹⁷⁾ Inc. Want wi geset sijn in de middewert van strecken daerbi vercouden wi lichtelec van der hemelscher begherten Hier omme behoeuen wi eenbaerlekere behuedtheit.

Ed.: DE BRUIN 1940, p. 254-256 (partieel); LUB 1962. Lit.: DE VREESE 1900-1902, p. 527, n. 4; DE VREESE 1962 (1930), p. 96, nr. 10.6; LUB 1962, I, p. 8-9, 69-70; COUN 1995c; WIESER 2000, 1, p. 110.

- F. 99r-158r: *Hier begennen sente bernaerts ouerpeysingen van der menschelekere catiuecheit. Ende ierst vanden inwendegen mensche* [= Pseudo-Bernardus, *Meditationes piissimae de cognitione humanae conditionis*]. Inc. Uele liede weten vele. maer hen seluen en weten si niet Andere liede ansien si. ende laten hen seluen Si sueken gode in desen vtersten dingen.

Lit.: DE VREESE 1900-1902, p. 296, n. 1; VAN MIERLO 1953b, p. 246; RUH 1956, p. 161; LIEVENS 1995, p. 316-318, 321-331; REYNAERT 1996b, p. 197, 329, n. 20.

- F. 158r-160r: *Hoe sente bernaert raedt sinen vrient te peisene om de weldade die hem god gedaen hadde* [= Paulinus Aquileiensis, *Liber exhortationis ad Henricum comitem*, het begin]. Inc. Dalre volmaecste. ende de volste gerechteheit es van alder herten gode te minnenne. ende met allen wille an hem te houdene. want hi es thoechste goet.

Lit.: LIEVENS 1995, p. 325, n. 21.

- F. 160v-163r: *Boenauonture §Dat ihesus dbegherde endde es* [= Bonaventura, *Lignum vitae*, vertaling toegeschreven aan de Bijbelvertaler van 1360, het laatste hoofdstuk en het afsluitende gebed]. Inc. Het es kinlec dat dendde van allen begerten es de salecheit. die de volmaecte staet es in de vergaderinge van allen goeden creaturen.

Lit.: RUH 1956, p. 161-163.

- F. 163r-182r: Pseudo-Hadewijch, Mengeldichten 17-29 (*Ertbrugghe*). Inc. Mi en pijnt. Noch en gerijnt. Dat ic moet dichten. Daer hi die leeft. Bi ons geeft. Sine gichten.

Ed. (naar een ander handschrift, onder gebruikmaking van deze codex (hs. D)): VAN

¹⁶⁾ Afgesloten met *Hier gaet vte der minnen gaert. Dien ic v dietschte vranke callaert*.

¹⁷⁾ Vgl. LUB 1962, I, p. 12.

MIERLO 1912, p. 81-120; VAN MIERLO 1952, p. 86-142. Lit.: DE VREESE 1962 (1903), p. 68; DE VOOYS 1903, p. 143; DE VOOYS 1904, p. 56; VERCOULLIE 1905, p. IX, XI en XVII-XVIII; VAN MIERLO 1924-1925, 2, p. 25; VAN MIERLO 1952, p. XXVII en 86 (hs. D); *NBW* 1, k. 586; DESCHAMPS 1972, p. 84; MURK JANSEN 1991, p. 9 e.v.; STRIJBOSCH 1996, p. 23, nr. 18; STRIJBOSCH 1997, p. 25; *Repertorium* 2001, T0524, T1550, T3479, T3769 en T7048.

F. 182v-186v: *Dit es de voer redene vanden houte sleuens Dat boenauonture in latine maecte* [= Bonaventura, *Lignum vitae*, vertaling toegeschreven aan de Bijbelvertaler van 1360, proloog]. Inc. MEt xpo benic genagelt an den cruce. Een gewarech oeffenare gods. ende xps ionghere.

Lit.: RUH 1956, p. 161-163.

Herkomst: Op f. 187v is er een vijftiende-eeuws eigendomsmerk: "Dit boec es des cloesters van roden dale", met de wat jongere toevoeging "In zonien bij bruessele". De codex is dus eigendom geweest van Rooklooster (Oudergem; Reguliere kanunniken van de H. Augustinus), maar is waarschijnlijk geschreven in de Kartuis te Herne (KWAKKEL 2002).

Geschiedenis: Het handschrift zal in Rooklooster gebleven zijn tot de afschaffing van het klooster door Jozef II in 1784, vervolgens in de lokalen van het Comité de la Caisse de Religion zijn terecht gekomen en daar in 1794 door de Franse commissarissen in beslag zijn genomen. Op f. 1r en 186v vinden we het rode stempel van de Bibliothèque Nationale te Parijs. De geroofde handschriften werden in 1815 aan België teruggegeven; in de lijst *Manuscrits déposés dans le premier Cabinet, et qui ont été restitués par la France* (hs. 21589-90, f. 26r-59v), uit 1826, is deze codex nr. 890.

Literatuur: VAN DEN GHEYN 1901-1948, 2, p. 377, nr. 1480; DE VREESE 1962 (1903), p. 68; DE VOOYS 1903, p. 143-144; RUH 1956, p. 160-161; LIEVENS 1958, p. 189; LUB 1962, p. 69-70, 71; LOURDAUX-PERSOONS 1966, p. 72; DESCHAMPS 1971, p. 45-46; DESCHAMPS 1972, p. 96 en 179; *Bijdragen tot de bronnen* 1976, p. 621; *Monasticon Windeshemense* 1, p. 115; MURK JANSEN 1991, p. 204-211; COUN 1995b, p. 34-40; COUN 1995c; BIEMANS 1997, p. 255; STOOKER-VERBEIJ 1997, I, p. 98, 104, 163, 232 en 257, II, nr. 1013; KIENHORST-KORS 1998, p. 8-9; KOCK 1999, p. 203, 209-210, 217; *Repertorium* 2001, p. 738, nr. H046; KWAKKEL 2002, p. 124-126, 239-241 en passim (zie register, p. 307); SHERWOOD-SMITH - STOOP 2003, p. 362; KWAKKEL 2003, p. 196, 204 en 211.

3401 Bernardus van Clairvaux, *Sermones super cantica canticorum*

Papier; 128 bl.; 30x19,5 cm.; 2 kol.; (grotendeels) één hand,¹⁸⁾ onzuivere littera hybrida¹⁹⁾ (de meeste rubrieken echter littera textualis); 1591 of kort

¹⁸⁾ F. 85v.b 12 - 87r.a 4 is misschien van een andere hand.

¹⁹⁾ Een deel van de schachten lust.